

MAKTABGACHA PEDAGOGIKA FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY METOLARIDAN FOYDALANISH

<https://doi.org/10.70728/orien.v07.i05.077>

Esonova Malohat Akilovna
Qo'qon davlar universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha pedagogika fanini o'qitishda foydalaniladigan metodlar - aniqrog'i adabiyotlarni o'rganish metodikasidan, bolalar ijodini o'rganish metodi, pedagogik eksperiment metodi va boshqa zamonaviy metodlardan foydalanishdagi ayrim muammolar to'g'risida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim-tarbiya, maktabgacha tarbiya, metodika, vazifa, prinsip, mustaqillik, ta'lim tizimi, rivojlantirish, faoliyat xususiyatlari

APPLICATION OF THE METHOD OF STUDYING LITERATURE IN TEACHING PRESCHOOL EDUCATION

Malokhat Akilovna Esonova
Kokand State University

Abstract: Each subject has its own unique teaching methods and techniques. Sometimes such a subject is referred to as a specific methodology, or style, and this is no coincidence. This article examines some of the challenges of preschool teaching methods.

Keywords: training and education, preschool education, goal, principle, independence, education system, development, characteristics of activity

Metod (lotincha-metodas-yo'l so'zidan) tadqiqot yo'li, nazariya, ta'limot deb tarjima qilinadi. Ilmiy tushuncha sifatida "metod" so'zi keng ma'noda muayyan maqsadga erishish yo'lini, tor ma'noda tabiat hamda ijtimoiy hayot hodisalari va qonuniyatlarini bilish maqsadida qandaydir vazifani hal etish usulini bildiradi. Akademik S.Rajabov tahriri ostidagi pedagogikada kuzatish, suhbat, maktab hujjatlarini tahlil qilish, eksperimentlar metodi, statistika ma'lumotlarini tahlil va sintez qilish, anketalar, hisoblash matematikasi va kibernetika metodlari asoslab berilgan. I.F.Harlamovning "Pedagogika" o'quv qo'llanmasida pedagogik kuzatish, suhbat, tajriba eksperimenti, maktab hujjatlarini o'rganish, ilg'or tajribalarni umumlashtirish, matematik hisoblash metodlari asoslab berilgan. Mavjud metodlar (usullar) asosan quyidagilardir:

1. Adabiyotlarni o'rganish metodi;
2. Kuzatish metodi;
3. Suhbat metodi;
4. Bolalarni ijodini o'rganish metodi;
5. MTT hujjatlarini tahlil qilish metodi;
6. Eksperiment tajriba-sinov metodi;
7. Test sinovlar metodi;
8. Statistika ma'lumotlarini tahlil qilish metodi;
9. Matmetika va kibernetik metodi;
10. Sotsiologik tadqiqot metodi.

Shulardan ayrimlarini ilmiy tahlilini ko'rib chiqamiz.

Adabiyotlarni o'rganish metodi - pedagogik adabiyotlarni o'rganish jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni aks ettiruvchi, mutaffakir va ma'rifatparvar pedagog olimlarning asarlari, mustaqil O'zbekistonning iqtosodiyotiga, mafkurasiga va ma'naviyatga doir adabiyotlar, tadqiqot mavzuga doir darsliklar, monografiyalar, risolalar hamda maqolalar, tadqiqot mavzusiga doir pedagogik, psixalogik tadqiqotlar, dissertatsiyalar o'rganiladi, umumlashtiriladi, xulosa chiqariladi. Kuzatish metodi-kuzatish adabiyotlarni o'rganishdan keyin boshlanadi. Kuzatishni tadqiqotchi biror maqsadni ko'zda tutib tashkil etadi. Kuzatish - qisqa va uzoq muddatli kuzatish - qisqa kuzatish obyektning kundalik faoliyatdagi o'zgarishlaridan ma'lum xulosaga kelish. Uzoq muddatli kuzatish - qo'yilgan maqsad, reja va dastur asosida olib borilib, ma'lum ilmiy, yakuniy xulosaga kelinadi. Suhbat metodi - tadqiqot mavzusining biror tomoni yoki hodisalari haqida bilib olish maqsadida mas'ul shaxslar bilan og'zaki savollar berilib, ulardan axborot olish jarayonidir. Suhbat metodi jarayonida intervyu ham olish mumkin.

Bolalar ijodini o'rganish metodi - bolalar ijodini hamda ularning urlituman ishlarini o'rganish hamda tahlil qilish pedagogik tadqiqotning samarali metodlaridan biridir. Iqtidorli bolalar aqliy qobiliyatlari, olijanob axloqiy qiyofalari, estetik didlari, sinchkovlik didlari va qiziquvchanliklari bilan ajralib turadi. MTT hujjatlarini tahlil qilish metodi - MTT hujjatlarini tahlil qilishda ta'lim qonunlariga amal qilinmog'i kerak. MTT hujjatlarini tahlil qilishda tarbiyalanuvchilarning ijodiy faolligi va mustaqilligini uning iqtidorini hamda zamonaviy pedagogik tajribalarning umumlashtirilishi va joriy etilishini ko'rsatgan taqdirdagina to'liq qiymatga ega bo'ladi.

Pedagogik eksperiment metodi - har qanday pedagogik tadqiqotning asosidir. Pedagogik eksperiment yordamida ilmiy farazlarning ishonchliligi tekshiriliadi, pedagogik jarayonlarning ayrim elementlari o'rtasidagi bog'liqlik munosabatlari aniqlanadi. Pedagogik eksperiment ikki turga bo'linadi: qayd qiluvchi hamda shakllantiruvchi.

Qayd qiluvchi eksperiment orqali ta'lim hamda tarbiya jarayonidagi mavjud muammolar aniqlanadi. Shakllantiruvchi eksperimentda esa zaruriy ma'lumotlar tarbiyalanuvchilarda shakllantiriladi. Anketa metodi - bolalarda so'rash usuli bo'lib, u bolalar jamoasining bilimlari to'g'risidagi kerakli ma'lumotlarini olish uchun, ularning fikrlari va qarashlarini aniqlash uchun hamda kasbga yo'llashni belgilash uchun maxsus shaklda ishlangan bo'lmog'i lozim. Anketada ko'zlangan maqsadga muvofiq savollar bo'lib, ularning javoblaridan pedagogik natijalar kelib chiqishi ko'zda tutiladi. Statistik ma'lumotlarni analiz va sintez qilish metodi - pedagogik tadqiqot kerakli statistika ma'lumotlarini ma'lum bir maqsad bilan tizimli o'rganish, mustaqil O'zbekistonda fan madaniyat, ta'limtarbiyani taraqqiy etishiga salmoqli hissa qo'shadi. Maktabgacha ta'lim sohasidagi, jumladan, ajratilgan mablag'larning doimiy o'sib borishi, darslik va o'quv qo'llanmalari, ko'rgazmali qurollar, o'qituvchi kadrlar tayyorlash, maktab qurilishi, xojalik shartnomalari hamda ulardan tushahayotgan mablag'lar statistika usuli orqali aniqlanadi.

Hisoblash matematikasi va kibernetika metodlari - hozirgi zamon ishlab chiqarishi, fani va texnikasining talab hamda manfaatlari turmushda sinalgan texnika vositalarini, hisoblash matematikasi va kibernetika usullarini maktab ishida va pedagogikada qo'llanilishini talab qiladi. Pedagogik kibernetika shakli bilim berish jarayonini o'qitish, bilim berish jarayonini boshqarishning alohida formasi sifatida o'ziga xos xususiyatga ega. Shuning uchun pedagogik jarayon bilan ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish o'rtasida katta farq bor. Sotsiologik tadqiqot metodi - anketaga savollar kiritiladi. Bundan tashqari talaba-yoshlarning kasbhunarga bo'lgan munosabatlarini aniqlash, talablar orasidagi do'stlik munosabatlarini aniqlah, o'zi ta'lim-tarbiya olayotgan oliy o'quv yurtlaridagi shartsharoitlarni bilish, yutuq hamda kamchiliklarni, yoshlar orasidagi munosabatlarni, dinga, xususan tasavvufga bo'lgan qiziqishlarini aniqlash, talabalarning ma'naviy sifatlari darajasi, ilmiy va kasbiy mahoratni oshirishdagi mashg'ulotlar turi, stipendiyalar miqdori, otaonalarining moddiy yordami, ularning ma'lumoti, ish joyi, talabalarning yashash joyi, ilmiy dunyoqarashining shakllantirishida ta'sir etivchi omillar, ularning onglilik darajasi jarayoni, ma'naviy sifatlari, komilikka erishish uchun tezroq qutulish kerak bo'lgan salbiy sifatlarni aniqlashdir.

Xulosa. Maktabgacha pedagogika fanini o'rganish orqali maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning nazariy asoslarini, Qadimgi Yunon faylasuflari, Sharq mutaffakirlarining tarbiya hamda ta'lim haqidagi fikrlarini, maktabgacha pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlarini o'rganib, barkamol shaxslarni tarbiyalash ishida ilmiy va nazariy jihatdan ma'lumotlarni egallab olasiz.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Мухамедрахимов Р.Ж. Формы взаимодействия матери и младенца // Вопросы психологии. - №6. - 1994. - С. 16
3. Смирнова Е.О., Рошка Г.Н. Роль общения со взрослыми в развитии предметно - манипулятивной деятельности ребенка на 1 году жизни // Вопросы психологии. - 1987. - №3. - С. 57.
4. Мухина В.С. Игрушка как средство психического развития ребенка // Вопросы психологии. - 1988. - №2. - С. 123.
5. Сергиенко Е.А., Дозорцева А.В. Соотношение восприятия и действия в младенческом возрасте // Психологический журнал. - 2000. - №5. - С. 23.
6. Ляксо Е.Е., Челибанова О.В., Галунов В.И. Акустические характеристики материнской речи, адресованной младенцам второго полугодия жизни // Психологический журнал. - 2003. - №5. - С. 58.